

การสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าแก่ในการยกระดับเมืองเก่าแก่เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา: บ้าน
ทุ่งน้อย ตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน
EMPOWERING THE OLD CITY OF NAN COMMUNITY
TN ELEVATING NAN PROVINCE AS A CULTURAL TOURISM CITY CASE STUDY: THUNG NOI
VILLAGE, PHUPHIANG DISTRICT, NAN PROVINCE

พระครูวิจิตรธรรมโชติ (สามารถ โชติธมฺโม)

พระมหากิตติ กิตติเมธี (สอนเสนา)

จอมพล สมหวัง

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) เพื่อเสนอแนวทางการสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าแก่ในการยกระดับด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในพื้นที่บ้านทุ่งน้อย หมู่ 4 ตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ศักยภาพชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สะอาดในสถานที่ท่องเที่ยว ยังไม่ได้มีการประยุกต์เข้ามาใช้ดำเนินการกับกิจกรรมท่องเที่ยว มีการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน อำนวยความสะดวกด้านการเดินทางตลอดถึงนำจุดเด่นในสถานที่ท่องเที่ยว คณะกรรมการ ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดเท่าที่ควร ดำเนินส่งเสริมชุมชนโดยการพัฒนาที่มีคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนายังไม่ได้ตอบสนองต่อบริบทในชุมชน ซึ่งยังไม่ได้มีการเผยแพร่ให้ผู้ที่ต้องการศึกษาเท่าที่ควร ความรู้สึกความเชื่อมั่นตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย การเมืองเก่าแก่ในเชิงวัฒนธรรมการสร้างคาม เข้มแข็งครอบครัวและชุมชนสนับสนุนในทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงวัฒนธรรมอันดีงาม ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

2) เสนอแนวทางการสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าแก่ในการยกระดับด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาทางเศรษฐกิจของชุมชนกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวการจัดการการท่องเที่ยวสนับสนุนหรือประชุมหารือกันเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยจากทั้งภายนอกและภายใน คือ ผู้นำ เป็นหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ดึงดูดนักท่องเที่ยว เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน วัฒนธรรมแบบอย่าง การ

ดำเนินชีวิตของคนที่อยู่กันเป็นสังคมนั้น ประกอบด้วยอุปกรณ์ วิธีการ และความคิด ความเชื่อ ที่สร้างใช้ร่วมกัน วิธีการที่ใช้ดำรงชีวิตในหมู่คนนั้น สังคมและวัฒนธรรมในชุมชนบ้านทุ่งน้อยลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยที่ต่างกัน

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the capability of the Ban ThungNoi community for enhancing to be a cultural tourism destination. 2) To propose directions for creating the power of the old city of Nan’s community in elevating cultural tourism. This research is qualitative analysis from in-depth interviews by randomly sampling 19 relevant persons/monks and applying the obtained qualitative data for examining content analyze based on the research objectives that are defined from the target area. The format are of case study “Empowering the old city of Nan community in elevating Nan province as a cultural tourism city. case study : Ban ThungNoi. thumbon Fai Kaew. aumphorPhuPiang. Nan province” was conducted in Ban ThungNoi. Moo. 4. thumbon Fai Kaew. aumphorPhuPiang. Nan province.

The research found that.

1) The capability of the Ban ThungNoi community for enhancing to be a cultural tourism destination

Problem characteristics for creating the Nan old town as a cultural tourism city. as the overall. cleanliness in tourist attractions has not yet been applied into tourism activities. There is still the management that is not ready in terms of public participation that needs to provide garbage bins and facilitate transportation as well as bringing out the strengths of the community identity in the main tourist attractions. Regarding cleanliness. there are villagers in ThungNoi village and the committee must help to maintain the cleanliness as it ought to. In addition. with the important characteristics of tourism by the community from the community itself. for promoting the community by developing with people in the community as a learning center for participation in development has not yet responded to the context in the community which has not been released to those who would like to study as they should. As well as the characteristics of the community. enhancing the potential of cultural tourism by cultivating the feelings of belief from old-timers. old politics of Nan in the context of culture. strengthening family and community. supporting in all parties to participate in the preservation of the good culture in art

and culture. and creating valuable works for society to support regulations for coexistence among people. communities. and cultures for comprehension and implementation.

2) The propose directions for creating the power of the old city of Nan's community in elevating cultural tourism

The community has developed cultural tourism and economic tourism. The tourism development will be a shortcut to the economic development of the community that spreads into the local tourist destination. Tourism management supports or discusses to develop tourist attractions that are continuing develop and change depending on both external and internal factors which mainly focuses the leader. The development of cultural tourism is adapted as a benefit for attracting tourists to visit architectures and experience the way of life of people in the community. The culture of living in the society consists of equipment. methods and ideas. beliefs that are created for sharing together. The living method in the group. the society and culture in Ban ThungNoi community has various of characteristics according to different periods.

บทนำ

อดีตเป็นนครน่านรัฐเล็ก ๆ สร้างขึ้นราวกลางพุทธศตวรรษที่ 18 บริเวณที่ลุ่มแม่น้ำน่าน และแม่น้ำสาขา ในหุบเขา ทางตะวันออกของภาคเหนือประวัติศาสตร์เมืองน่าน เริ่มปรากฏขึ้นราว พ.ศ. 1825 ภายใต้การนำของพญาภูคา ศูนย์การปกครองอยู่ที่เมืองย่าง (เชื่อกันว่าเป็นบริเวณ ริมฝั่งด้านใต้ ของแม่น้ำย่าง ใกล้เทือกเขาตอยภูคาในเขตบ้านเสี้ยว ตำบลยม อำเภอท่าวังผา) เพราะปรากฏร่องรอย ชุมชนในสภาพที่เป็นคูน้ำ คันดิน กำแพงเมืองซ้อนกันอยู่ ต่อมาพระยาภูคา ได้ขยายอาณาเขตปกครองของตนออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยส่งราชบุตรบุญธรรม 2 คน ไปสร้างเมืองใหม่ โดย ขุนนุ่น ผู้ที่ไปสร้างเมืองจันทบุรี (เมืองพระบาง) และ ขุนฟองผู้สร้างเมืองวรนครหรือเมืองบัว (นายสโรช รัตนมาศ และคณะ.2553: 76)

ภายหลังขุนฟองถึงแก่พิราลัย เจ้าแก้วเถื่อนราชบุตรจึงได้ขึ้นครองเมืองบัวแทน ด้านพญา ภูคา ครองเมืองย่างมานานและมีอายุมากขึ้น มีความประสงค์จะให้เจ้าแก้วเถื่อนผู้หลานมาครองเมืองย่างแทน จึงให้เสนาอำมาตย์ไปเชิญ เจ้าแก้วเถื่อนเกรงใจจึงยอมไปอยู่เมืองย่างและมอบให้ชายา คือ นางพญาแม่ท้าวคำปิ่น ดูแลรักษาเมืองบัวแทน เมื่อพญาภูคาถึงแก่พิราลัย เจ้าแก้วเถื่อนจึงครองเมืองย่างแทน ในช่วงที่เมืองบัวว่างจากผู้นำ เนื่องจากเจ้าแก้วเถื่อนไปครองเมืองย่างแทนปู่คือพญาภูคา พญาจางเมืองเจ้าผู้ ครองเมืองพะเยา จึงได้ขยายอิทธิพล เข้าครอบครองบ้านเมืองในเขตเมืองน่านทั้งหมด นางพญาแม่ท้าวคำปิ่น พร้อมด้วยบุตรในครรภ์ ได้หลบหนี ไปอยู่บ้านห้วยแร่ จนคลอด ได้บุตรชายชื่อว่าเจ้าขุนใส เติบใหญ่ได้เป็นขุนนาง รับใช้พญาคำเมืองจนเป็นที่โปรดปราน พญาจางเมืองจึงสถาปนาให้เป็น เจ้าขุนใสยศ ครองเมืองปราดภายหลังมีกำลังพลมากขึ้นจึงยกทัพ มาต่อสู้อย่างหนักจนพญาจางเมือง

อำนาจเมืองพะเยา และได้รับการสถาปนาเป็นพญาผานอง ขึ้นครองเมือง ปีอย่างอิสระระหว่างปี 1865 - 1894 รวม 30 ปี จึงพิราลัย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ 12 ปี. 2560 - 2579 :59)

ในสมัยของพญาการเมือง (กรานเมือง) โอรสของพญาผานอง เมืองปัว ได้มีการขยายตัวมากขึ้น ตลอดจน มีความสัมพันธ์ กับเมืองสุโขทัยอย่างใกล้ชิด พงศาวดารเมืองน่านกล่าวถึงพญาการเมืองว่า ได้รับเชิญจาก เจ้าเมืองสุโขทัย (พระมหาธรรมราชาลิไท) ไปร่วมสร้างวัดหลวงอภัย (วัดอัมพวันาราม) ขากลับเจ้าเมืองสุโขทัย ได้พระราชทานพระธาตุ 7 องค์ พระพิมพ์ทองคำ 20 องค์ พระพิมพ์เงิน 20 องค์ ให้กับพญาการเมือง มาบูชา ณ เมืองปัวด้วย พญาการเมือง ได้ปรึกษาพระมหาเถรธรรมบาล จึงได้ก่อสร้างพระธาตุแช่แห้งขึ้นที่บนภูเพียงแช่แห้ง พร้อมทั้งได้อพยพผู้คนจากเมืองปัว ลงมาสร้างเมืองใหม่ที่บริเวณพระธาตุแช่แห้ง เรียกว่า ภูเพียงแช่แห้งในปี พ.ศ. 1902 โดยมีพระธาตุแช่แห้งเป็นศูนย์กลางเมือง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ 12 ปี. 2448 - 2461 :40)

หลังจากพญาการเมืองถึงแก่พิราลัย โอรสคือ พญาผากองขึ้นครองแทนอยู่มาเกิดปัญหาความแห้งแล้ง จึงย้ายเมืองมาสร้างใหม่ที่ริมแม่น้ำน่านด้านตะวันตกบริเวณบ้านห้วยไค้ คือ บริเวณที่ตั้งของจังหวัดน่านในปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ. 1911 ในสมัยเจ้าปู่เข่งครองเมืองระหว่างปี พ.ศ.1950 - 1960 ได้สร้างวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร วัดพระธาตุเขาน้อย วัดพญาภู แต่สร้างไม่ทันเสร็จ ก็ถึงแก่พิราลัยเสียก่อน พญาจ้าวหารผาสุมผู้เป็นหลาน ได้สร้างต่อจนแล้วเสร็จและได้สร้าง พระพุทธรูปทองคำปางลีลา ปัจจุบันคือ พระพุทธรูปนันทบุรีศรีศากยมุนี ประดิษฐานอยู่ในวิหาร วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารในปี พ.ศ. 1993 พระเจ้าติโลกราชกษัตริย์นครเชียงใหม่ มีความประสงค์จะครอบครอง เมืองน่าน และแหล่งเกลือ บ่อมาง (ต.บ่อเกลือใต้ อ.บ่อเกลือ) ที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์และหาได้ยากทางภาคเหนือ จึงได้จัดกองทัพ เข้ายึด เมืองน่าน พญาอินต๊ะแก่นท้าว ไม่อาจต้านทาน ได้จึงอพยพหนีไปอาศัยอยู่ที่เมืองเชลียง (ศรีสัชนาลัย) เมืองน่านจึงถูกผนวกเข้าไว้ในอาณาจักรล้านนาตั้งแต่นั้นมาตลอดระยะเวลาเกือบ 100 ปี ที่เมืองน่าน อยู่ในครอบครองของ อาณาจักรล้านนา ได้ค่อย ๆ ซึมซับเอาศิลปวัฒนธรรมของล้านนา มาไว้ในวิถีชีวิต โดยเฉพาะ การรับเอาศิลปกรรมทางด้านศาสนา ปรากฏศิลปกรรมแบบล้านนาเข้ามาแทนที่ศิลปกรรมแบบสุโขทัย อย่างชัดเจน ดังเช่น เจดีย์วัด พระธาตุแช่แห้ง เจดีย์วัดสวนตาล เจดีย์วัดพระธาตุช้างค้ำ แม้จะเหลือส่วนฐานที่มีช้างล้อมรอบ ซึ่งเป็นลักษณะศิลปะแบบสุโขทัยอยู่ แต่ส่วนองค์เจดีย์ขึ้นไปถึงส่วนยอด เปลี่ยนเป็นศิลปกรรมแบบล้านนาไปจนหมดสิ้น (วันชัย วัฒนศัพท์. 2552 : 7)

ในระหว่างปี พ.ศ. 2103 - 2328 เมืองน่านได้ตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า อยู่หลายครั้งและต้องเป็นเมืองร้าง ไว้ผู้คนถึง 2 ครา คือ ครั้งแรก ปี พ.ศ. 2247 - 2249 ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ.2321-2344ปี พ.ศ. 2331 เจ้าอัตถวรปัญโญ ได้ลงมาเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 เพื่อขอเป็นข้าขอบขัณฑสีมาเจ้าอัตถวรปัญโญ หลังจากขึ้นครอง เมืองน่าน ยังมีได้เข้าไปอยู่เมืองน่านเสียทีเดียว เนื่องจากเมืองน่านยังรกร้างอยู่ ได้ย้ายไปอาศัยอยู่ตามที่ต่างๆ คือ บ้านตึ๊ดบุญเรือง เมืองงั่ว (บริเวณอำเภอนาน้อย) เมืองพ้อ (บริเวณอำเภอเวียงสา) หลังจากได้บูรณะซ่อมแซมเมืองน่านแล้ว พร้อมทั้งได้ขอพระบรมราชานุญาตกลับเข้ามาอยู่ในเมืองน่าน ในปี พ.ศ.

2344 ในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อน่านมีฐานะเป็นหัวเมืองประเทศราช เจ้าผู้ครองนครน่านในชั้นหลังทุกองค์ต่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยความเที่ยงธรรม มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี ได้ช่วยราชการบ้านเมืองสำคัญหลายครั้งหลายคราด้วยกัน นอกจากนี้เจ้าผู้ครองนครน่าน ต่างได้ทำนุบำรุง กิจการพุทธศาสนาในเมืองน่าน และอุปถัมภ์ค้ำจุนพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ได้สร้างธรรมนิทานชาดก การจารพระไตรปิฎกลงในคัมภีร์ใบลาน นับเป็นคัมภีร์ได้ 335 คัมภีร์ นับเป็นผูกได้ 2,606 ผูก ได้นำไปมอบให้ เมืองต่างๆ มีเมืองลำปาง เมืองลำพูน เมืองเชียงใหม่ เมืองเชียงราย และเมืองหลวงพระบางในปี พ.ศ. 2446 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้ เจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ เลื่อนยศฐานันดรศักดิ์ขึ้นเป็น "พระเจ้านครน่าน" มีพระนามปรากฏตามสุพรรณิภาว่า "พระเจ้า สุริยพงษ์ผริตเดช กุลเชษฐมหันต์ ไชยนันทบุรมหาราชวงศา ธิบติ สตรีจจารีราชอนุการักษ์ วิบูลยศักดิ์ กิติไพศาล ภูบาลพิตรสถิตย์ ณ นันทราชวงษ์" เป็นพระเจ้านครน่านองค์แรก และองค์เดียวในประวัติศาสตร์น่าน ภายหลังได้รับการสถาปนาเป็นพระเจ้าน่าน พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ จึงได้สร้าง หอค้า (คุ่มหลวง) ขึ้นแทนหลังเดิมซึ่งสร้างในสมัยของ เจ้านันทวรฤทธิเดชฯ และด้านหน้าหอค้า มีช่วงไว้ทำหน้าที่คล้ายสนามหลวง สำหรับจัดงานพิธีต่างๆ ตลอดจนเป็นที่จัดขบวนทัพออกสู้ศึกจัดขบวนนำเสด็จหรือขบวนรักแขกเมืองสำคัญ และในปี พ.ศ. 2474 เจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าผู้ครองนครน่าน ถึงแก่พิราลัย ตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครก็ถูกยุบเลิกตั้งแต่นั้นมา ส่วนหอค้าได้ใช้เป็น ศาลากลางจังหวัดน่าน จนปี พ.ศ. 2511 จังหวัดน่าน ได้มอบหอค้าให้กรมศิลปากร ใช้เป็นสถานที่จัดตั้ง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน จนกระทั่งปัจจุบัน

"เมืองน่าน" ได้รับการกล่าวขานว่า เป็นเมืองเก่าที่มีชีวิต 1 ใน 10 เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เมืองน่าน เป็นเมืองเก่าที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และมีวัฒนธรรม อันโดดเด่น เป็นของตนเองสืบทอดจากอดีตมาถึงปัจจุบัน ทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ศิลปกรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และมีโบราณสถานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาบทบาทสำคัญต่อประชาชน และชุมชน กระทั่ง “กรมทรัพย์สินทางปัญญา” ได้มอบโล่เกียรติยศ พร้อมประกาศเกียรติคุณให้เมืองน่านเป็นเมืองเก่าที่มีชีวิต เป็น 1 ใน 10 เมือง ต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ถูกคัดเลือกให้เป็น แบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนทั่วประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และรายได้ในทุกภูมิภาคชาวต่างชาติ ทำให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน โดยมีหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมการท่องเที่ยว (อาภรณ์ จันทรมวงค์และคณะ. 2547 :67) ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) องค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(อพท.) จากเมืองน่าน เป็นเมืองเล็กๆ วิถีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ค่อยเป็นค่อยไป โดยมีคำพูดที่ว่า “น่าน เนิบ เนิบ” จากเมืองเล็กๆ พื้นที่จำกัดไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในเมืองน่าน จะสังเกตได้จากฤดูการท่องเที่ยวในฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม จำนวนห้องพัก โรงแรม รีสอร์ทถูกจองเต็ม ยิ่งในช่วงวันหยุดติดต่อกันหรือช่วงเทศกาลเกิดภาวะวิกฤตรถติดทั่วเมืองน่าน แม้แต่บนดอยที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นวัดพระธาตุเขาน้อย แลนด์มาร์คสำคัญของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นศูนย์สถานเก่าแก่แห่งหนึ่งที่อยู่บนดอยเขาน้อย มีขึ้นบันไดนาควัดภูมินทร์วัดที่มีชื่อเสียงในเรื่องของภาพจิตรกรรมฝาผนังสีฝุ่นเล่าเรื่องชาดก ตำนานพื้นบ้าน และความเป็นอยู่ของชาว

น่านในอดีต พระธาตุแช่แห้ง พระธาตุที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ โดยตามความเชื่อเรื่องการไหว้ พระธาตุประจำปีเกิดของชาวล้านนา ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอุทยานแห่งชาติศรีน่านมีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอนาหมื่นอำเภอนาน้อย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เป็นต้น (วรวรรณ วังชารัตน์. 2547 :67)

จังหวัดน่านมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาซึ่งวางตัวในแนวเหนือ-ใต้ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนด้านเหนือและตะวันออกซึ่งเป็นรอยต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีภูเขาในเขตอำเภอบ่อเกลือ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในจังหวัด คือมีความสูงถึง 2,079 เมตร และมีดอยภูคาในเขตอำเภอบัว เป็นยอดเขาที่สำคัญของจังหวัด มีความสูง 1,980 เมตร ส่วนพื้นที่ราบจะอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด และตามลุ่มน้ำต่างๆ แหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัดคือแม่น้ำน่าน ซึ่งมีต้นกำเนิดทางตอนเหนือของจังหวัด แล้วไหลลงไปยังเขื่อนสิริกิติ์ในจังหวัดอุตรดิตถ์ และบรรจบกับ แม่น้ำปิงที่จังหวัดนครสวรรค์เป็นแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังมีลำน้ำสาขาต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำสา ลำน้ำว้า ลำน้ำสมุน ลำน้ำปัว ลำน้ำย่าง ลำน้ำแหง เป็นต้น มีพื้นที่กว้างใหญ่ พื้นที่เต็มไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน ทั้งยังมีประชากรหลายชาติพันธุ์ นับว่าเป็นดินแดนของความหลากหลายอีกแห่งหนึ่งของประเทศ (ธวัช คำธิตา. 2543 :66)

เนื่องจากสร้างเวียงภูเพียงแช่แห้งครั้งนั้น พญาการเมือง ได้ปรึกษาพระมหาเถรธรรมบาลและได้เลือกสถานที่ บรรจุพระบรมธาตุ จึงได้ก่อสร้างพระธาตุแช่แห้งขึ้นที่บนภูเพียงแช่แห้ง ด้วยความเชื่อว่าเป็นที่เคยบรรจุพระบรมธาตุมาแต่ปางก่อน ดอยภูเพียงแช่แห้งเป็นเนินไม่สูงนัก ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำเตียนกับน้ำลึง ทางปากตะวันออกของแม่น้ำน่าน จึงได้ระดมผู้คนก่อสร้างพระธาตุแช่แห้งขึ้นที่เนินแล้วอัญเชิญพระบรมธาตุมาบรรจุไว้ พร้อมทั้งได้อพยพผู้คนจากเมืองปัว ลงมาสร้างเมืองใหม่ที่บริเวณพระธาตุแช่แห้ง เรียกว่า “เวียงภูเพียงแช่แห้ง” เมื่อปี พ.ศ. 1902 โดยมีพระธาตุแช่แห้งเป็นศูนย์กลางเมือง (นางสาวสไบทิพย์ อุดแดง และคณะ. 2540 :7)ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดึงนักท่องเที่ยวร่วมสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมโบราณสถานในชุมชนเทศบาลเมืองน่าน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชน หนุนนโยบายด้านการท่องเที่ยวให้เติบโตแบบยั่งยืนพัฒนาพื้นที่ชุมชนไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างงาน รายได้และกระจายเม็ดเงินด้านการท่องเที่ยวไปยังชุมชน โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเทศบาลเมืองน่านให้มีความสวยงาม โดดเด่นและเป็นที่จดจำ เนื่องจากน่านเป็นจังหวัดที่มีคุณค่าทางศิลปะ วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่มีกลิ่นอายของล้านนา ตลอดจนวิถีชุมชนของเทศบาลเมืองน่านที่เรียบง่าย เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่การท่องเที่ยวให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ถึงความเป็นตัวตนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองน่านที่มีความโดดเด่นแตกต่างและมีอัตลักษณ์เป็นของตัวเอง จะร่วมกับคนในชุมชน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในเขตเทศบาลเมืองน่าน ดึงนักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยวและได้มีโอกาสสัมผัสกับความเรียบง่ายของวิถีชีวิตของคนในชุมชนศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของคนในท้องถิ่นและเติมอ้อมไปกับสถาปัตยกรรมจากอารยธรรมล้านนา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวตลอดจนกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการรับรู้และเข้าใจในตัวตนของแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้กับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในเทศบาลเมืองน่านมากยิ่งขึ้น จะช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเดินทางมา

ท่องเที่ยวและกลับมาเที่ยวซ้ำในจังหวัดน่านกิจกรรมในชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ให้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยจะสร้างองค์ความรู้ วิสัยทัศน์ ผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอนให้กับชุมชนเพื่อให้คนในท้องถิ่นเกิดการตระหนัก ห่วงแหนและมีส่วนร่วมผลักดันจนเกิดเมืองเก่าที่มีชีวิตตอกย้ำภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมทั้งยังสามารถสร้างงาน สร้างรายได้และกระจายเม็ดเงินกลับสู่ชุมชน สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐที่ต้อง การดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพเข้ามาในประเทศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพตรง โดยได้ดำเนินโครงการดังกล่าวที่ต้องการผลักดันให้เทศบาลเมืองน่านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ทำให้เมืองเก่ามีชีวิต ชีวา สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสวิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมของชุมชน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน อย่างแท้จริง (นางสาวพัชรินทร์ สุขประมุข และคณะ.2545 :34)

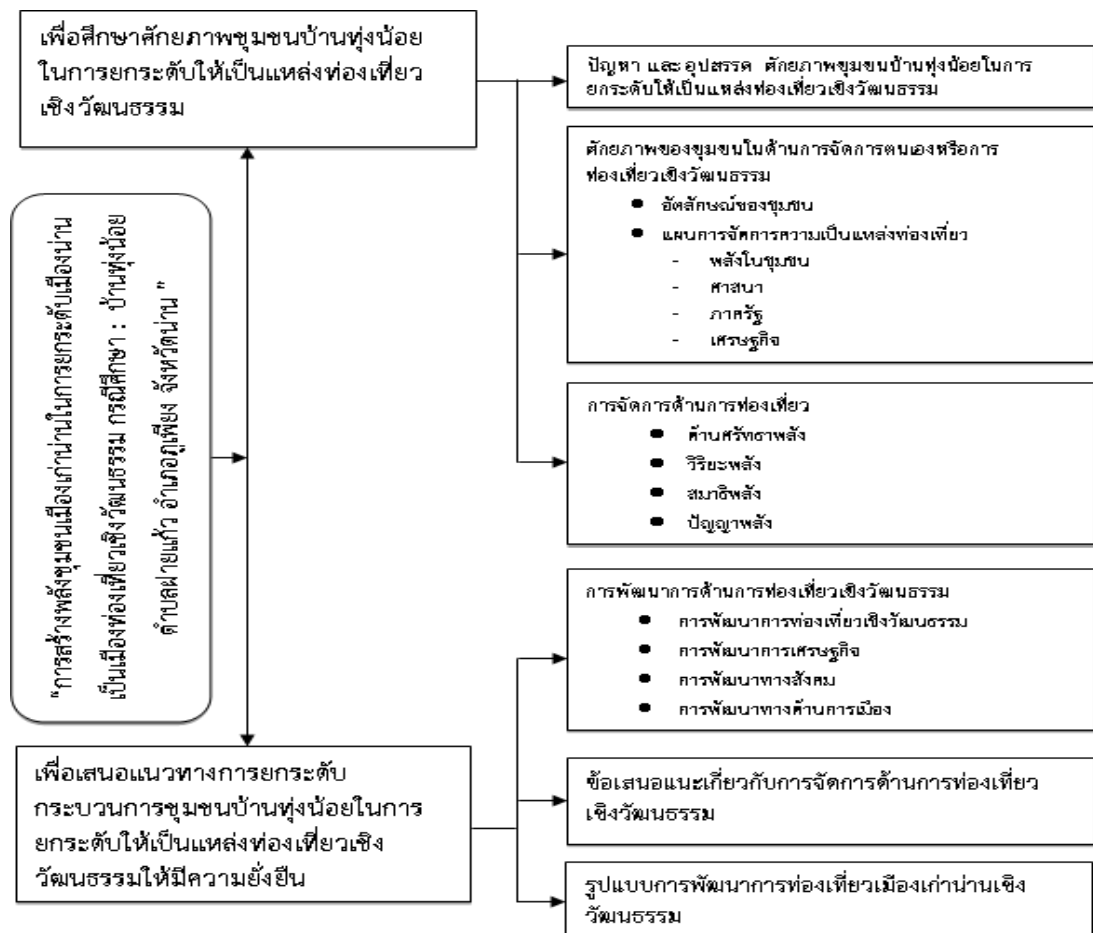
จากประเด็นดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง การสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าในการยกระดับเมืองเก่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา: บ้านทุ่งน้อย ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง ศึกษาศักยภาพชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนวทางการยกระดับกระบวนการชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. เพื่อเสนอแนวทางการยกระดับกระบวนการชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความยั่งยืน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย “การสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าในการยกระดับเมืองเก่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา : บ้านทุ่งน้อย ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน”

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าล้านช้างในการยกระดับเมืองน่านเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา : บ้านทุ่งน้อย ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในการศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ (Inter view)

ผลการศึกษาวิจัย

1) ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ปัญหา/อุปสรรคศักยภาพชุมชนบ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านทุ่งน้อยในการยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ไม่ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอย่างแพร่หลายมากนักยังไม่ได้เป็นที่รู้จัก มีสถานที่ที่เกี่ยวกับเชิงวัฒนธรรม เช่น หอไตร เป็นอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีลักษณะหอสูงสำหรับเก็บคัมภีร์พระไตรปิฎก เยาวชนรุ่นหลังไม่ได้เข้าไปชมสักเท่าไร ไม่ค่อยเห็นค่าความสำคัญเรียนรู้วัฒนธรรมที่ดีก็จะเลือนหายไปทีละเล็กละน้อย ซึ่งหอไตรมีความเป็นมาที่ดีควรจะนำไปเผยแพร่และรักษาสืบต่อที่มีค่าของบ้านทุ่งน้อยไว้ให้ ชุมชนที่เข้มแข็งเป็นปึกแผ่น มีความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน มี

ปัญหาในชุมชนบ้านทุ่งน้อยไม่ได้มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนกิจการท่องเที่ยว ให้เกิดความราบรื่น โดยกิจการและกิจกรรมในการท่องเที่ยวต้องได้รับการสนับสนุนจากงานอนามัยสิ่งแวดล้อมในทุกด้านตั้งแต่การเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวการจัดการสุขภาพอนามัยในการท่องเที่ยวที่พิกัดระยะทาง การท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมและบริการต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องมีอาศัยงานอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **ลักษมี ทุ่งหา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดการทีมงาน: กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านชุมชนเปรมฤทัยเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลการจัดการทีมงานของกลุ่มแม่บ้านทอผ้าด้วยมือ เพื่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดการทีมงานของกลุ่มแม่บ้านทอผ้าด้วยมือ กลุ่มตัวอย่างคือผู้นำชุมชนเปรมฤทัย ตัวแทนของกลุ่มแม่บ้านทอผ้าด้วยมือ และตัวแทนของสมาชิกชุมชนเปรมฤทัยผลการวิจัยพบว่า ชุมชนเปรมฤทัยมีปัญหาในชุมชนด้านการจัดการ เช่น ปัญหาด้านความร่วมมือภายในกลุ่มชุมชน ความขัดแย้งของสมาชิกชุมชน กลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทอ งานเป็นทีม ขาดผู้ติดต่อประสานงานภายในและนอกกลุ่ม ขาดวิสัยทัศน์ด้านการทำธุรกิจชุมชนที่แท้จริง เป็นต้น (ลักษมี ทุ่งหา. 2561 : บทคัดย่อ)

2) ศักยภาพด้านการจัดการตนเองด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การจัดการตนเองด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลักษณะที่ไม่เหมือนกับชุมชนจากบทบาทการท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริบทของพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมอันหลากหลายของชุมชนการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้เป็นการเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเป็นหลักมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น จะอนุรักษ์ชนเผ่าไว้ไม่ให้สูญหาย จึงตั้งอยู่บนฐานคิดที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการผสมผสานจุดมุ่งหมายของการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น “การมีแบบอย่างที่ดีของสังคม” การมีแบบอย่างที่ดีของสังคมศรีท้าวเป็นพลังนำแห่งการขับเคลื่อน การทำ การพูด และการคิดไปสู่ความสำเร็จหรือชีวิตที่ดีกว่า ถ้าเป็นศรีท้าวที่ตั้งไว้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **กาญจนา สุระ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่นผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่

เหมาะสมที่สุดของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ คือการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสและเที่ยวชมวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของ จังหวัดเชียงใหม่ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชมและทำกิจกรรมร่วมกับคนในท้องถิ่น ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย ชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืน (กาญจนา สุระ. 2561 :บทคัดย่อ)

3) การจัดการและรวมพลังคนในชุมชนเมืองเก่าในเชิงวัฒนธรรม

การสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าในการมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การรวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่มใน ลักษณะนี้เรียกว่าชุมชนนุชนภายหลังจากที่มนุษย์รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่ม โดยเลือกสถานที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยแล้ว มนุษย์ก็ได้เริ่มจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการดำรงชีพ ความ สะดวกสบาย ในความเป็นอยู่และความปลอดภัยในชีวิต สิ่งรอบ ๆ ตัวที่มนุษย์เข้าไปจัดการนั้น บางครั้งมนุษย์ แสวงหาเอง บางครั้งสร้างให้มันเกิดขึ้น และบางครั้งก็ตกแต่ง ดัดแปลงปรับปรุง และใช้ธรรมชาติที่เกิดขึ้นอยู่เอง นั้น ในลักษณะที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชนสิ่งต่างๆที่อยู่ล้อมรอบตัวมนุษย์ภายในบริเวณชุมชน นุชนมีทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาไว้ในชุมชน รวมเรียกกันว่า “สิ่งแวดล้อมชุมชน” อาจจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้ อาจจะเป็นสิ่งที่ตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้แต่ทุกอย่างจะมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันเป็นวงจรความพร้อมด้านแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สฤติ เสริฐศรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนว ทางการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่าในบริบทของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชน คลองโคน จังหวัดสมุทรสงครามในบริบทของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2) เพื่อศึกษากระบวนการ จัดการ การท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน คลองโคน จังหวัด สมุทรสงคราม (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนคลอง โคน จังหวัดสมุทรสงคราม สู่ความยั่งยืนของชุมชน (สฤติ เสริฐศรี .2560 :บทคัดย่อ)

4) การพัฒนาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การสร้างพลังชุมชนเมืองเก่าในการยกระดับเมืองน่านเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา : บ้านทุ่งน้อย ตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน เนื่องจากชุมชนมีพัฒนาการการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม การพัฒนาการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางลัดไปสู่ การพัฒนาทาง เศรษฐกิจของชุมชนอย่างตีกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวการจัดการการท่องเที่ยวควรสนับสนุนหรือ ประชุมหารือกันเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ได้มากที่สุด คอยร่วมกันคิดกันทำเพื่อให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยว เพิ่มมากขึ้นไปแบบตลอดปี การพัฒนาการท่องเที่ยวด้านสังคม มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว ขึ้นอยู่กับปัจจัยจากทั้งภายนอกและภายใน หากสังคมใดต้องการเปลี่ยนแปลงตัวเองจากสังคมเดิมตามปกติมาเป็น

สังคมที่เปิดกว้างพร้อมรับการเข้ามาของการท่องเที่ยว สังคมนั้นก็จะยังมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ กับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย สะอาด มีการรักษาสภาพแวดล้อม และใช้สื่อสารสนเทศ ในการท่องเที่ยวมากขึ้น จะเป็นรูปแบบวิถีชีวิตของคน ภายในสังคมในทุกๆ จะเป็นสังคมที่เปิดกว้างพร้อมรับการเข้ามาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **กาญจนา แสงลัมสุวรรณ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมแบบยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศไทย และยังช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างไรก็ดีสถานการณ์ตลาดการท่องเที่ยวในปัจจุบันได้มีการแข่งขันอย่างรุนแรง ทำให้ประเทศไทยต้องปรับทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ของประเทศเช่นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบทความวิชาการนี้มีจุดมุ่งหมายในการเสนอแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขั้นตอนการพัฒนาการตลาด การเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสมดุลในมิติทางวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน” (กาญจนา แสงลัมสุวรรณ. 2559 :บทคัดย่อ)

5) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ต้องเตรียมความพร้อม ในการบริหารจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งการเตรียมความพร้อมต่อการรองรับปริมาณที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว โดยที่นักท่องเที่ยวกลุ่มจะมีลักษณะที่ไม่เหมือนนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป คือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก (อายุโดยเฉลี่ย 60 ปีขึ้นไป) หรืออายุน้อย การเตรียมความพร้อมจะต้องแบ่งออกเป็น 2 ด้าน 1) ด้านการท่องเที่ยว ควรมีการวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิด ความสะดวกสบายในการเดินทาง ภาษาสากลก็ควรคำนึงถึง 2) ด้านการอยู่อาศัย สถานที่พักและสวนสาธารณะ ควรสามารถเดินทางไปได้สะดวก ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **นายโกวิทย์ เหมือนสังข์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : อุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง พบว่า ควรจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ดังกล่าวร่วมกัน โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ทะเลน้อย และมีการจัดตั้งคณะทำงานที่จะเป็นตัวกลางประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปแนวทางในการดำเนินงานดังนี้ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ ควรกำหนดพื้นที่การให้บริการที่ชัดเจนและเหมาะสม 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรพัฒนาที่จอดรถ ห้องสุขา ท่าเทียบเรือ ให้ได้มาตรฐานไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ 3) ด้านการเข้าถึง ควรมีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย ป้ายบอกทิศทางภายในแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน ป้ายเตือนนักท่องเที่ยวในจุดที่เสี่ยงอันตราย 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณในการจัดทำแผ่นพับ โบปลิว เว็บไซต์ เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 5) การมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการจัดตั้งกลุ่มประสานงานการท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำทะเลน้อย และจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยว” (โกวิทย์ เหมือนสังข์. 2559 :บทคัดย่อ)

6) รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองเก่าล้านช้างวัฒนธรรม

การให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนโดยการ ใช้แผนพัฒนาและจิตอาสาพัฒนา มุ่งบทบาทสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำเป็นต้องมีหน่วยรัฐทุกส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ซึ่งชุมชนมีความเป็น น้าหนึ่งน้ำใจเดียวกัน ให้ความร่วมมือในชุมชน การพัฒนาเพื่อตอบสนองของชุมชนอย่างแท้จริง รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไปสู่รุ่นต่อ ๆ ไป เป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่ามะโออำเภอมือง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนท่ามะโอ อำเภอมือง จังหวัดลำปาง โดยมีการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ชุมชนท่ามะโอและการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา คือ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ชุมชนท่ามะโอจำนวน 10 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนท่ามะโอ อำเภอมือง จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าเขตพื้นที่ ชุมชนท่ามะโอ อำเภอมือง จังหวัดลำปาง มีศักยภาพของพื้นที่ในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจาก ชุมชนท่ามะโอ มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เก่าแก่เป็นเอกลักษณ์และ อัตลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่น เช่นบ้านเสานัก บ้านหลุยส์ วัดประตูป้อง อีกทั้งยังมีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ” (กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. 2561 :บทคัดย่อ)

บทสรุปข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนควรมีการนำเสนอขายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนจากนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน มาแปรรูปเพื่อสร้างโอกาส สร้างรายได้ เพิ่มมูลค่าของสินค้าให้กับคนในชุมชน พร้อมกับจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าโดยการรวมกลุ่มผลิต

2. ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมซึ่งมีหลากหลายสถานที่ที่น่าท่องเที่ยว หอไตร เป็นที่เก็บคัมภีร์ เราสามารถศึกษาได้และสืบทอดให้คนรุ่นหลังศึกษาต่อๆ

- จุดดึงดูดด้านแหล่งท่องเที่ยวและเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม
- ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
- ความเกี่ยวข้องของวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

References

- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ. “การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมแบบยั่งยืน” .รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พ.ศ. 2559.
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่ามะโออำเภอเมืองจังหวัดลำปาง” . รายงานการวิจัย.วิจัยเชิงปริมาณ วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยีลำปาง .พ.ศ.2561
- โกวิทย์ เหมือนสังข์. “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา: อุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง” . รายงานการวิจัย. วิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. พ.ศ.2559.
- พัชรินทร์ สุขประมุข และคณะ. เอกสารประกอบการนำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน ชุดที่3 ศิลปะเมืองน่าน. พิมพ์ครั้งที่ 1. น่าน : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน กรมศิลปากร .2545.
- สไบทิพย์ อุดแดง และคณะ. น่านเมืองเก่าที่มีชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. น่าน : ینگ์เบอร์รี่.2540.
- ธวัช คำธิดา. พงศาวดารจังหวัดน่าน. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ดาว.2543.
- วรวรรณ วงษารัตน์. หัตถกรรมล้ำค่า ภูมิปัญญาชาวน่าน. พิมพ์ครั้งที่1. น่าน : 2547. หน้า 67.
- สโรช รัตนมาศ และคณะ. วัฒนธรรมสร้างสรรค์ Creative Culture น่าน. พิมพ์ครั้งที่ 1. น่าน : 2553. แผนพัฒนาจังหวัดน่าน .พ.ศ. 2448 – 2461.
- ลักขมี พุ่งหว่า. “การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดการทีมงาน: กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านชุมชนเปรมฤทัยเขต ประเวศ กรุงเทพมหานคร” . รายงานการวิจัย . วิจัยเชิงคุณภาพ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2561.
- กาญจนา สุระ. “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” . รายงานการวิจัย .วิจัยเชิงคุณภาพและสนับสนุนด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ พ.ศ.2558.
- วันชัย วัฒนศัพท์. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า และ มูลนิธิอาเซีย. 2552.
- สุถิ เสริฐศรี และคณะ. “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคนอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม”.รายงานการวิจัย .เชิงคุณภาพ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พ.ศ.2560.